

8. Teodoru T. *L'assurance de la qualité, guide méthodologique*, vol I-II, supplément de la revue La tribune économique, Bucarest, 1993.
9. Turcan I, thèse de docteur *L'implémentation du système de management de la qualité- la base de la promotion des exports de la production vinicole*, Chişinău, 2006
10. Le standard SR ISO 8402 :1995 «Le management de la qualité et de l'assurance de la qualité - Vocabulaire»
11. Le standard SR EN ISO 9000 :2000 « Systèmes de management de la qualité principes fondamentaux et vocabulaire »
12. Le standard SR EN ISO 9001 :200 « Système de management de la qualité. Exigences. »
13. Le standard SR EN 9004-1 : 1998 « Le management de la qualité et les éléments du système de la qualité » Partie 1., Guide, points 5.2.5
14. Le standard SR ISO 10011-1 : 1994 « Guide pour audition des systèmes de la qualité. Partie I
15. Le standard SR EN 45012 :1993 « Critères généraux pour les organismes de certification qui effectuent les systèmes de la qualité »
16. <http://www.dsmconcept.ro>

PIAȚA CARDURILOR ÎN ROMÂNIA

Dr. Dorinela Cuşu,
Universitatea „Ovidius” din Constanţa

Piaţa cardurilor din România a debutat în anul 1994 prin crearea primelor reţele de procesare a cardurilor VISA şi a centrului de procesare ROMCARD. La nivelul anului 1994, existau cinci bănci româneşti mari, care erau membre VISA cu drepturi de emitere şi acceptare a acestor carduri: Banca Comercială Română (BCR), Bancorex, Banca Română de Dezvoltare (BRD), Banca Agricolă şi Banca „Ion Țiriac”. Romcard este capabilă să ofere băncilor de pe piaţa românească, întreaga gamă de servicii legate de procesarea operaţiunilor prin card. Primele carduri emise în nume propriu de băncile româneşti, au fost oferite de BRD, în anul 1995, sub marca „Prima”. Primul bancomat din România a fost instalat tot în anul 1995, de BCR.

Cuvinte-cheie: carduri de credit, carduri de debit, ATM, POS, expansiune

Cardul ca instrument de plată reprezintă alternativă la instrumentele clasice de plată. Cardul permite deţinătorului său să utilizeze dispunerile băneşti proprii dintr-un cont deschis pe numele său la emitentul cardului, ori să utilizeze o linie de credit, în limita unui plafon stabilit în prealabil, deschisă de emitent în favoarea deţinătorului cardului, în vederea efectuării, cumulative sau nu, a următoarelor operaţiuni:

1. Retragerea de numerar, de la terminale, precum distribuitoarele de numerar şi ATM-uri;
2. Plata bunurilor sau a serviciilor achiziţionate de la comercianţii acceptanţi şi plata obligaţiilor către autorităţile administraţiei publice, reprezentând impozite, taxe, amenzi, penalităţi etc., prin intermediul terminalelor POS sau prin alte medii electronice;
3. Transferurile de fonduri între conturi.

Cărţile de plată se clasifică în funcţie de o serie de criterii.

A. În funcţie de modul de stocare a informaţiei şi caracteristicile de securizare a cardului există: carduri cu

CARD MARKET IN ROMANIA

Dr. Dorinela Cuşu,
„Ovidius” University of Constanza

Card market in Romania started in 1994, by creating the first network for processing Visa cards, and processing center ROMCARD. In 1994, there are five domestic banks which are members of VISA, with issue and acceptance rights of these cards: Banca Comerciala Romana(BCR), Bancorex, Banca Agricola and Banca Ion Tziriac. ROMCARD is able to offer romanian banks, the full range of services related to card processing operations. The first romanian cards issued in own name by romanian banks were provided by Banca Romana de Dezvoltare(BRD) in 1995 under de brand „Prima”. The first ATM in Romania was installed in 1995, by BCR.

Key words: credit cards, debit cards, ATM, POS, expansion.

The card is a payment instrument used as an alternative to the classical instruments of payment. The card allows its holder to use his own money, from an account opened in his name, at the card issuer, or to use a credit line, opened by the card issuer, in favor of the card holder, to carry out, cumulative or not, the following operations:

1. Withdrawing cash at terminals like ATM;
2. Payment of goods, or services purchased from merchants accepting, and payment of obligations to the public authorities, representing: taxes, fees, fines, penalties through POS terminals or other electronic media;
3. Transfers of funds between accounts.

Cards are classified according to several criteria.

A. Depending on how the information is stored and the security features, there are : cards with magnetic tape, and cards with microprocessor.

B. Given the functions fulfilled, we have: credit cards, debit cards, debit cards with facilities (overdraft), cash cards, multifunctional cards.

C. Depending on the quality of the issuer there are cards issued by banks and non-banks.

bandă magnetică, carduri cu microprocesor.

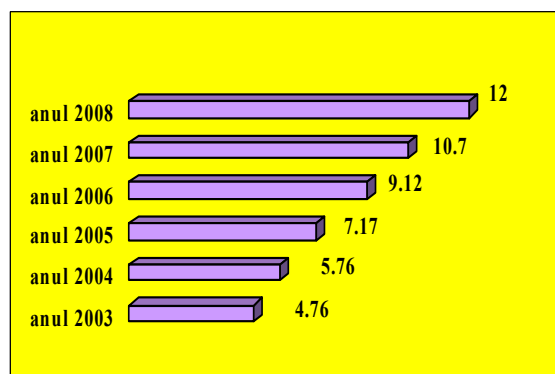
B. Având în vedere funcțiile îndeplinite, vom avea: cardurile de credit; cardurile de debit; cardurile de debit cu descoperit de cont (overdraft); cardurile de numerar; cardurile multifuncționale.

C. În funcție de calitatea emitentului, sunt carduri emise de societăți bancare și nebancare.

D. După momentul în care se utilizează tranzacția, cardurile se clasifică în: carduri cu plată înainte (prealimentate); carduri cu plată acum (carduri de debit); carduri cu plată mai târziu (carduri de credit); carduri de comerciant (retailer card); carduri de cheltuieli (charge card).

E. În funcție de zona de acceptabilitate, cardurile pot fi: carduri naționale; carduri internaționale.

Aceste instrumente de plată înglobează o serie de caracteristici obligatorii: sunt confecționate din material plastic cu dimensiuni standardizate. Pe fața cardului sunt înscrise: numele și prenumele deținătorului, numărul cardului, data expirării valabilității cardului, spațiul geografic de utilizare, sigla emitentului de card și o hologramă. Pe verso, cardul prezintă o bandă magnetică și loc pentru semnătura deținătorului de card.

Portofoliul de carduri valide în circulație între anii 2003-2008 (mil.)

După cum se poate observa din graficul 1, pe parcursul perioadei în discuție, numărul de carduri valide în circulație a înregistrat o evoluție crescătoare. Printre factorii care au condus la această situație, putem menționa: 1. Preocupările băncilor de a dezvolta din punct de vedere calitativ cardurile: în anul 2003, oficialii în domeniu au condus o politică de relansare a cardurilor prin introducerea unor noi facilități, precum atașarea unor servicii de asigurare la cardurile de debit.

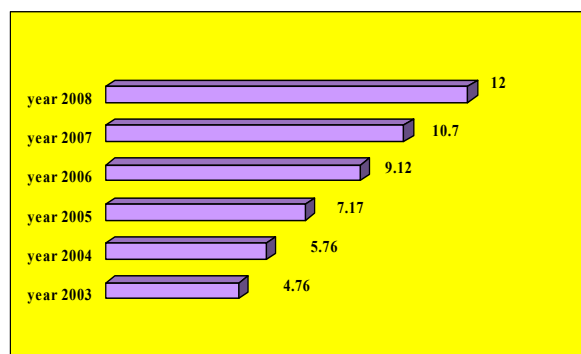
2. Apariția pe piață a noi bănci emitente de carduri. Spre exemplu, Libra Bank și OTP Bank în 2006, Garantibank și Millennium Bank în 2007, Royal Bank of Scotland (ABN Amro Bank), Bank of Cyprus și Blom Bank în 2008.

3. Parteneriatele dintre piața cardurilor și alte piețe: Spre exemplu, Raiffeisen Bank (RZB) a lansat un card de credit în parteneriat cu compania de telefonie mobilă, Vodafone în anul 2004. Alianța dintre Banca Transilvania și Credisson International sau cea dintre Banca Comercială Română (BCR) și ALTEX au condus la emiterea a peste 50.000 de carduri de

D. After the moment when the transaction is used, cards are classified in: cards with payment before, cards with payment now (debit cards), cards with payment later (credit cards), retailer cards, charge cards.

E. Depending on the zone of acceptability cards can be classified in national and international cards.

These instruments of payment include a set of compulsory features: are made of plastic with standard sizes. On the face of a card we can find: the name and surname of the holder, the number of the card, the expiry date, the geographical space of use, the card issuer logo and a hologram. On the reverse, the card has a magnetic tape and place for the signature of card holder.

Source: The report of commercial banks
Chart no.1-The portfolio of valid cards in circulation between 2003-2008(mil.)

As can be seen from chart no.1, during the period in question the portfolio of valid cards in circulation, recorded an ascending evolution. Among the factors that determined this situation we can remember:

1.The concerns of banks to develop the quality of cards: in 2003 officials in the area have led a revival politic for cards by introducing new features such as attachment of assurance services to debit cards;

2.The appearance on the market of new banks issuing cards. For example Libra Bank and OTP Bank in 2006, Garantibank and

Millennium Bank in 2007, Royal Bank of Scotland (ABN Amro Bank), Bank of Cyprus and Blom Bank in 2008 .

3. Partnerships between card market and other markets: For example, RZB has launched a credit card in partnership with the mobile phone company, Vodafone in 2004. The alliance between Banca Transilvania (BT) and Credisson International, or between BCR and Altex led to the issuance of more than 50.000 credit cards in the year 2005.

4. The increase of the number of students and pensioners who receive the scholarship/pension by card.

In 2007, the portfolio of active cards in circulation has about 10.7 million cards, the main issuers are: BCR, BRD, RZB, BT, and CEC Bank. BCR maintains its leadership position in the market for debit and credit cards, reaching 2.3 million cards. On the second place is

ursă:
Rapo
artel
e
bănc
ilor
come
rcial
e
Graf
icul
1-

credit la nivelul anului 2005.

4. Creșterea numărului de studenți și pensionari care își primesc bursa respectiv pensia pe card.

La nivelul anului 2007, portofoliul de carduri active în circulație număra circa 10,7 milioane de carduri, principalii emitenți fiind: Banca Comercială Română (BCR), Banca Română de Dezvoltare (BRD), Raiffeisen Bank (RZB), Banca Transilvania (BT), și Casa de Economii și Consemnațiuni (CEC). BCR își menține poziția de lider pe piața cardurilor de debit și credit, atingând nivelul de 2,3 milioane de carduri. Pe locul 2 se află BRD, cu 2 milioane de carduri active la nivelul anului 2007, urmată de RZB cu 1,5 milioane carduri, BT 1 milion de carduri. Această extindere a portofoliului de carduri active a fost susținută de creșterea volumului de tranzacții la comercianți și la ATM-uri. Numărul de carduri valide în circulație, în anul 2008, este estimat ca urmare a implicării în activitatea de emiter, a noi bănci: Royal Bank of Scotland (fosta ABN Amro Bank), Bank of Cyprus.

Graficul 1 ne arată că, în ciuda interesului băncilor pentru activitatea de emiter, din anul 2007, se înregistrează un ritm de creștere inferior anilor precedenți: 17% în anul 2007, față de 27% în anul 2006. Iar în anul 2008 ritmul de creștere coboară la 12% cu tendința de a coborî sub 10% din 2009.

În figura 1, se prezintă gradul de pătrundere a cardurilor în rândul clientelei bancare și numărul de carduri la mia de locuitori. Valorile procentuale și absolute obținute au la bază următorii indicatori:

- numărul populației în diverse regiuni ale țării;
- numărul de clienți bancari în regiunea respectivă;
- numărul de carduri emise în fiecare regiune.

Raportând numărul de carduri emise în fiecare regiune la numărul clienților bancari din regiunea respectivă, obținem gradul de penetrare a cardurilor în rândul clientelei bancare. La sfârșitul lunii august a anului 2006, se prezintă următoarea situație în România: 18,6 milioane de clienți bancari și 9 milioane de carduri valide în circulație. De aici, rezultă că 48,4% dintre clienții băncilor dețin carduri. În București, se prezintă următoarea situație: 2.207.596 locuitori; 3.348.360 de clienți bancari; 2.230.120 de carduri emise.

Bucureștiul este singura regiune, unde, statistic, se constată că numărul clienților bancari este mai mare decât numărul populației ca urmare a faptului că un bucureștean are mai multe conturi deschise la mai multe bănci decât restul țării. După capitală, unde gradul de penetrare a cardurilor în rândul clientelei bancare este de 66,6%, pe locul secund se situează partea de nord-vest a țării, regiunea de est se află pe locul al cincilea cu 44,4%. Bucureștiul înregistrează 1.010 carduri la mia de locuitori. Capitala înregistrează un ritm de creștere superior celui înregistrat la nivel național în privința activității de emiter și utilizare de carduri.

located BRD, with 2 million active cards, followed by Raiffeisen Bank (RZB) with 1.5 million cards, and BT with 1 million cards. This expansion of the portfolio of cards was supported by the increasing of transactions at merchants and ATMs. The number of valid cards in circulation in 2008 is estimated as a result of involvement in the issue of cards of new banks: Royal Bank of Scotland (former ABN Amro Bank), Bank of Cyprus.

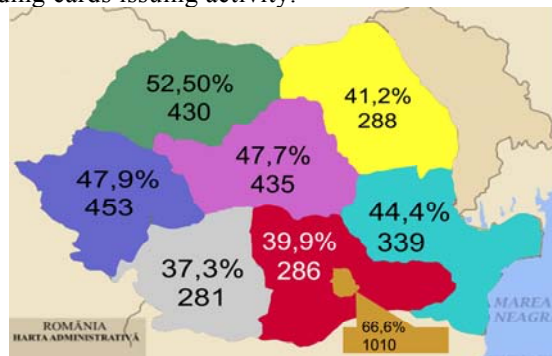
Chart no. 1 shows us, that despite the interest of banks for issuing cards, since 2007 we can observe a lower growth rate than the previous years: 17% in 2007 compared with 27% in 2006. And in 2008 the pace of growth falls to 12% with a tendency to go down under 10% in 2009.

Figure no.1 indicates the penetration degree of cards among bank customers, and also the number of cards at 1.000 inhabitants. The percentages and absolute values obtained are based on the following indicators:

- the population in different regions of the country,
- the number of bank customers per region,
- the number of cards issued in each region.

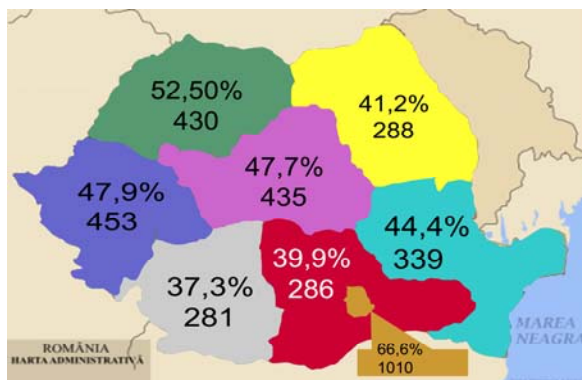
Reporting the number of cards issued in each region to the number of bank customers we obtain the penetration degree of cards among bank customers. At the end of August 2006 we assist at the following situation in Romania: 18.6 million bank costumers and 9 million valid cards in circulation. From here results that 48.4% of bank customers have cards. In Bucharest is the following situation: 2.207.596 inhabitants; 3.348.360 bank costumers; 2.230.120 cards issued.

Bucharest is the only region where statistically it is found that the number of bank costumers is higher than the population as a result of the fact that here the inhabitants have more accounts open to more bans than the rest of the country. After the capital, where the penetration degree of cards among bank customers is 66.6%, on the second place we find the north-west region of the country, and the east region is on the fifth place with 44.4%. Bucharest records 1.010 cards per one thousand inhabitants. In the capital we can observe a growth rate higher than that registered country wide, regarding cards issuing activity.

Source: Reports of commercial Banks

Figure no.1- The penetration degree of cards

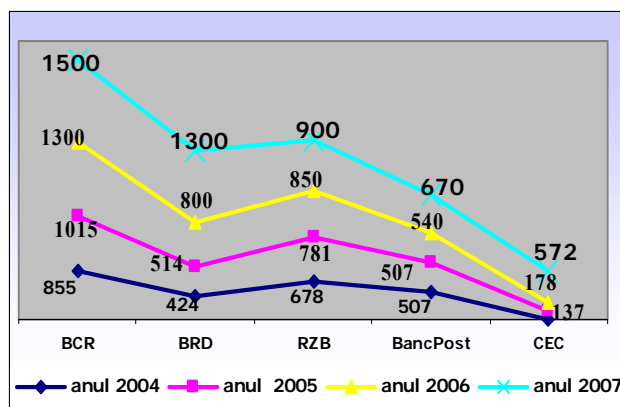
Sursă: Rapoartele băncilor comerciale

Figura 1 – Gradul de penetrare a cardurilor în rândul clientelei bancare

Bucureștiul este urmat de zona de vest a țării cu județele: Arad, Caraș-Severin, Hunedoara și Timiș. Centrul țării se află pe locul al treilea cu 435 de carduri la o mie de locuitori, iar partea de sud-est a țării numără 339 carduri la o mie de locuitori.

Gradul de concentrare a cardurilor în aceste zone este motivat de interesul băncilor pentru anumite produse / branduri (carduri de debit, de credit, Visa sau MasterCard).

Numărul de carduri nu depinde de numărul unităților bancare. O promovare eficientă, dar și atașarea unor servicii și facilități, pot conduce la creșterea numărului de clienți bancari.

Sursă: Rapoartele băncilor comerciale

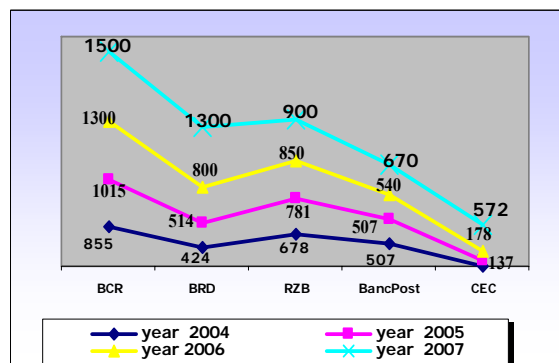
Graficul 2 – Evoluția ATM-urilor în perioada 2004-2007 în funcție de principalii emitenți de carduri

Graficul 2 indică evoluția numărului de ATM-uri în perioada 2004-2007. În primii trei ani din perioada analizată, se poate observa o creștere moderată în ceea ce privește activitatea de instalare a ATM-urilor, în comparație cu anul 2007. Anul 2007 a însemnat o expansiune semnificativă a echipamentelor unor emitenți de carduri, precum BRD. Banca a instalat într-un an circa 500 de ATM-uri. Și CEC și-a triplat numărul de ATM-uri. Această expansiune are la bază trecerea de la serviciile de retragere de numerar la plăți, ca urmare a faptului că piața cardului de salariu este saturată. Numărul de ATM-uri crește în aceeași măsură cu facilitățile oferite de

among bank customers

Bucharest, is followed by the western side of the country with cities like: Arad, Caras-Severin, Hunedoara and Timis. The center of the country takes third place with 435 cards per one thousand inhabitants, and the south-east region counts 339 cards per one thousand inhabitants.

The concentration degree of the cards in these areas is motivated by the interest of banks on certain categories of products / brands (debit cards, credit, Visa or MasterCard). The number of cards does not depend on the number of branches. An efficient promotion of cards but also the attachment of some services and facilities can increase the number of bank customers

Source: The reports of commercial banks

Chart no.2- The evolution of ATMs during 2004-2007 according to the main issuers of cards

Chart no.2 shows the evolution of the number of ATMs during 2004 - 2007. In the first three years in discussion, we can note moderate increases regarding the installation of ATMs, compared with 2007. 2007 means a significant expansion in the number of equipments for some issuers, such as BRD. The bank gathered in a year, about 500 ATM. Also CEC Bank enlarged the number of his ATMs three times.

This development is based on the transition from withdrawal services to cash payments as a result of the fact that the salary card market is saturated. The number of ATMs increases to the same extent with the facilities offered by these equipments.

Mobile phone companies are those which cause the expansion of services to ATMs, by introducing the possibility of payment of bills and reloading phone cards at ATMs.

In 2005 four banks have more than 500 ATMs: BCR, RZB, BRD, and Banc Post. These banks hold 53% of the market for ATMs. In 2006 the ATMs market is still low compared with EU. BCR has the most extensive network of ATMs: 1.015 in 2005 and 1.300 in 2006. This means the installation of 24 ATMs per month in a year. The second place goes to RZB, which has reached 850 ATMs, by placing approximately 70 ATMs in a year, followed by BRD which has installed about 800 ATMs, while BancPost has 540 ATMs.

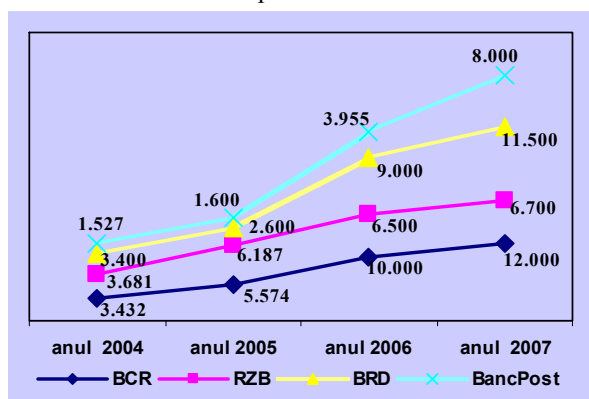

acestea.

Companiile de telefonie mobilă au fost cele care au determinat extinderea serviciilor de plăți la ATM-uri prin introducerea posibilității de a achita factura și de a reîncărca cartele telefonice direct de la ATM-uri.

La nivelul anului 2005, patru bănci au un număr de ATM-uri mai mare decât 500: BCR, RZB, BRD și BancPost. Aceste bănci dețin 53% din piața ATM-urilor. În anul 2006, piața ATM-urilor este încă redusă, comparativ cu UE. Rețeaua de bancomate a BCR este cea mai extinsă, atingând pragul de 1.300 de unități față de 1.015, în anul precedent, ceea ce indică, în medie, instalarea a câte 24 bancomate pe lună. Pe locul secund este Raiffeisen, care a ajuns la 850, amplasând aproximativ 70 ATM-uri față de anul 2005, urmată de BRD, care are instalate circa 800 de bancomate, în timp ce Bancpost numără 540 de ATM-uri. Din spate vine, însă, puternic CEC, care a montat în forță primele 178 de ATM-uri, fiind singura instituție care și-a dezvoltat rețeaua de bancomate, mai ales în afara Bucureștiului. În anul 2007, se remarcă o extindere semnificativă a rețelei de ATM-uri aparținând BRD-ului și CEC-ului. BRD a instalat într-un an 500 de ATM-uri, iar CEC – 400.

Graficul 3 indică o extindere semnificativă a rețelei de POS-uri (Electronic Funds Transfer at Point Of Sale) în perioada 2004-2007. Această creștere are la bază legea numărul 250/2003, care introducea obligativitatea persoanelor juridice ce obțin o cifră de afaceri mai mare de 100.000 de euro, să accepte cardul ca instrument de plată. Plata bunurilor și serviciilor efectuate de români în străinătate sau de către reprezentanții unor companii locale în exterior, au contribuit, de asemenea, la extinderea cardului ca instrument de plată.

Sursa: Rapoartele băncilor comerciale

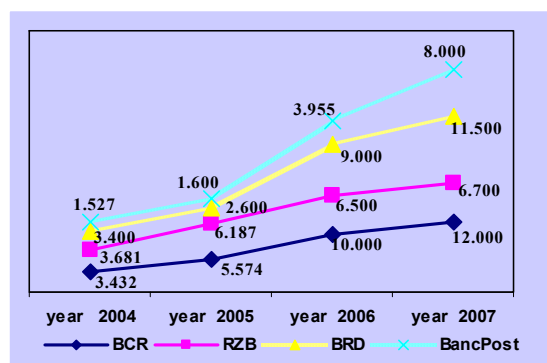
Graficul 3 – Evoluția rețelei de POS-uri în perioada 2004-2007 în funcție de principalii emitenți

BCR, liderul pieței cardurilor, a instalat circa 8.500 de POS-uri în perioada discutată. Cele mai importante categorii de comercianți, care au acceptat cardul ca instrument de plată, sunt benzinăriile, precum Petrom, Rompetrol, hotelurile, dar și: Electrica, Tarom, Domo, Altex, Sensilu, Mobexpert.

Plata prin POS-urile aparținând BCR-ului este posibilă la diferite primării din țară și la toate Direcțiile de plată a impozitelor și taxelor din București. Deși asistăm la o vizibilă

Also in 2006, CEC Bank started the installation of the first 178 ATMs, especially outside Bucharest. In 2007 we can notice a significant extension of the network of ATMs owned by BRD and CEC. BRD installed in a year 500 ATMs and CEC 400.

Chart no.3 indicates a significant expansion of Electronic Funds Transfer at Point Of Sale (POS) during 2004-2007. This increase is based on the law 250/2003 which obligates, legal persons engaged in retail, who obtain a turnover larger than 100,000 Euros to accept cards as payment instruments. Payment of goods or services contracted by Romanian abroad or by representatives of local companies in foreign, led to an expansion of cards as payment instrument.

Source: The report of comercial banks

Chart no.3- The evolution of POS network during 2004-2007 according to the main issuers of cards

BCR the leader of the card market, installed around 8.500 POSes during the period in discussion. The most important categories of merchants that accepted cards as payment instrument are petrol stations like Petrom, Rompetrol, hotels, but also: Electrica, Tarom, Domo, Altex, Sensiblu, Mobexpert.

Payment through POSes belonging to BCR is possible at various town halls in the country, and all directions for taxes and duties in Bucharest. Although we assist to a visible extension of the network of POSes, the Reports of the European Central Bank indicates that Romania is the last country between european countries regarding the use of bank cards.

The causes which lead to a reduced use of the card in our country compared with other countries in Europe are: lack of awareness and education campaigns of the public concerning the use of cards and costs involved in these payment instruments.

In conclusion the main issuers of cards in Romania are: BCR, BRD, RZB, BT and CEC. The card market in Romania collaborates with other markets to exploit business opportunities offered by the possibility of association of these services. Bucharest, the north-west of the country and western regions are the locations where the penetration degree of cards among bank customers is higher compared with the whole country. The Reports of the European Central Bank indicates that Romania is the last country

extindere a rețelei de POS-uri, raportările Băncii Centrale Europene indică faptul că România este ultima țară din Europa în ceea ce privește utilizarea cardurilor.

Cauzele care determină o utilizare redusă a cardului în țara noastră, în comparație cu alte țări din Europa, sunt: lipsa unei campanii de popularizare și educare a publicului cu privire la modul de folosire a cardurilor și costurile pe care le implică aceste instrumente de plată.

În concluzie, principalii emitenți de carduri din România sunt: BCR, BRD, RZB, BT și CEC. Piața cardurilor din România se intersectează cu alte piețe pentru a exploata oportunitățile de afaceri oferite de complementaritatea unor servicii. Bucureștiul, partea de nord-vest a țării și de vest sunt regiunile în care se observă un grad ridicat de pătrundere a cardurilor în rândul clientelei bancare. Conform raportărilor BCE de la nivelul anului 2007, România se situează pe ultimul loc în rândul țărilor europene în privința utilizării cardurilor la comercianți. Rețelele de ATM-uri și POS-uri înregistrează o extindere semnificativă în perioada 2004-2007.

between European countries regarding the use of bank cards. Networks of ATMs and POSes recorded a significant expansion during the period between 2004-2007.

Bibliografie:

1. Dardac Nicolae, Barbu Teodora – *Monedă, bănci, și politici monetare*, Editura: Didactică și Pedagogică, București, 2005
2. Dobre Elena – *Elemente de monedă, credit, bănci*, Editura: Ex Ponto, Constanța, 2004
3. Dobre E., Munteanu I. – *Finanțele întreprinderii*, Editura: Muntenia, Constanța 2004
4. Munteanu Irena – *Operațiunile instituțiilor de credit*, Editura: Ex Ponto, Constanța 2008
5. www.bnr.ro
6. www.no-cash.ro
7. www.romcard.ro
8. www.zfn.ro

Bibliography

1. Dardac Nicolae, Barbu Teodora – *Monedă, bănci, și politici monetare*, Publishing: Didactică și Pedagogică, București, 2005
2. Dobre Elena – *Elemente de monedă, credit, bănci*, Publishing: Ex Ponto, Constanța, 2004
3. Dobre E., Munteanu I. – *Finanțele întreprinderii*, Publishing: Muntenia, Constanța 2004
4. Munteanu Irena – *Operațiunile instituțiilor de credit*, Publishing: Ex Ponto, Constanța 2008
5. www.bnr.ro
6. www.no-cash.ro
7. www.romcard.ro
8. www.zfn.ro